

Nya bestämmelser om personlig assistans 2018-04- 01

LSS-dagen

2018-03-22, 9.30-10.15

7 A Odenplan, Stockholm

Finn Kronsporre

Programbeskrivning

Nya regler om assistansersättning enligt 51 kap socialförsäkringsbalken (SFB) och insats enligt 9 § 2 LSS föreslås träda i kraft den 1 april 2018. Reglerna avser att återställa den ordning som gällde före Försäkringskassans ställningstagande den 27 oktober 2017. Härutöver innebär reglerna att s.k. tvåårsomprövningar av assistansersättningen tills vidare läggs på is. Vi går under passet igenom vilka konsekvenser – på gott och ont – som lagändringen får för kommunerna. Förändringen är större än vad som skenbart framgår av förslaget

Konsekvenser för kommunerna, prop. 2017/18:78, s 24-25 (ej helt ordagrant)

- Möjligheten till PA för väntetid och beredskap under dygnsvila samt tid mellan insatser utanför hemmet har funnits i FK:s tillämpning under hela den tid som LSS gällt. Förslaget om att införa bestämmelser om detta i LSS innebär för de flesta kommuner att tillämpningen återgår till det som gällde före HFD 2017 ref 27. Det beror bl.a på att många kommuner följer FK:s vägledning och rättsliga ställningstaganden där sådan tid har varit preciserad. För de kommunerna innebär lagförslaget inte något nytt. För kommuner som eventuellt har tillgodosett behovet av assistans under dygnsvila och tid mellan insatser på annat sätt än genom assistans kan förslaget innebära en tid omställning till ny tillämpning. **Förslaget innebär ett åliggande för kommunerna att följa den tillämpning som tidigare varit gällande inom FK**

Händelserna som ledde till ändringen

- 170613 HFD 2017 ref 27
- 171027 FKRS 2017:05 och upphävandet av FKRS 2012:05
- 171114 Pressträff med Åsa Regnér – åtgärder inom den statliga assistansersättningen utlovas, lagändring föreslås träda i kraft 180701
- 171124 FK meddelar att man kommer att fokusera tvåårsomprövningarna på dem som inte berörs av RÅ 2009 ref 57, HFD 2012 ref 41, HFD 2015 ref 46, HFD 2017 ref 27
- 180108 Lagrådsremissen – Vissa förslag om personlig assistans
- 180111 Lagrådsgranskning
- 180118 Prop. 2017/18:78 – Vissa förslag om personlig assistans
- 180215 Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU17

Socialförsäkringsbalken, SFB

- 51 kap 12 § Rätten till assistansersättning ska omprövas i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt förändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade

Övergångsbestämmelserna

- Den äldre bestämmelsen i 51 kap 12 § gäller fortfarande för omprövningsbeslut som har meddelats före ikraftträdandet

LSS

- 9 a §, tillägg

Personlig assistans för andra personliga behov avser även

1. tid under den enskildes **dygnsvila** när en assistent behöver vara tillgänglig i väntan på att den enskilde behöver hjälp utan att det är fråga om tillsyn (väntetid)

2. tid under den enskildes **dygnsvila** när en assistent i stället behöver finnas till förfogande på annan plats i väntan på att den enskilde behöver hjälp (beredskap), och

3. tid när en assistent behöver vara närvarande i samband med en aktivitet utanför den enskildes hem på grund av att ett hjälpbehov kan förväntas uppstå

Övergångsbestämmelserna

Bakgrund

- Punkterna 1 och 2 → jfr 2 § FKFS 2016:4 (tidigare 6 § RFFS 1993:24)
- Punkten 3 → FKRS 2012:05
- Syfte - återställning av den ordning som gällde före 171027
- Lagg märke till att den ordning som återställs är den tillämpning som gällde för FK, inte för kommunerna (före 171027)
- FKRS 2012:05 Bedömning av aktiviteter utanför hemmet inom assistansersättning 2012-11-30 (notera datumet !) → KR Gbg 121022 mål 3779-12, KR Gbg 121026 mål 9028-12
- RÅ 2005 ref 85 och ref 86 → en kommuns skyldigheter enligt LSS påverkas utan uttryckligt stadgande ej av ändrade villkor för den av FK förmedlade statliga assistansersättningen

Ur prop. 2017/18:78, S 24

- Förslaget att väntetid, beredskap och tid mellan insatser utanför hemmet ska införas i lagtext innebär också att det blir tydligt att assistans ska kunna beviljas för sådan tid. Det kan förväntas bidra till en mer rättssäker och stabil tillämpning på området vilket bedöms gynna såväl enskilda assistansberättigade som deras närstående
- KR Gbg 170227 mål 5528-16

51 kap 11 a § 2

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap 7 § RF

2. meddela föreskrifter om i vilken omfattning tid som avses i 9 a § 2 st 1 och 2 LSS berättigar till assistansersättning

Obs ! De föreskrifter som kan komma att meddelas gäller assistansersättningen, inte kommunstödd personlig assistans

Ur prop. 2017/18:78, s 17-18 (ej helt ordagrant)

- Syftet är endast att återställa den ordning som gällt före FKRS 2017:05 med anledning av HFD 2017 ref 27. Att uppnå enhetliga ersättningsnivåer för väntetid och beredskap på kommunal nivå ligger utanför syftet. Det bör inte nu införas någon reglering om ersättningsnivåerna för väntetid och beredskap enligt LSS. Det blir även fortsättningsvis i dessa fall en fråga för kommunerna och ytterst för domstolarna att avgöra vilka kostnader för PA som ska anses skäliga och därmed ersättningsgrundande för den enskilde. Det ligger i sakens natur att rätten till biträde av en personlig assistent enligt 9 § 2 LSS måste gälla under hela väntetiden eller hela tiden för beredskap. Någon reglering om beräkning av väntetid och tid för beredskap behövs därför inte vad gäller denna insats...De nuvarande ersättningsnivåerna för väntetid och beredskap (en fjärdedel resp. en

Ex: KFO:s kollektivavtal

Med beredskapstjänst avses arbetstagarens skyldighet att vara anträffbar på annan tid än arbetstid för att i situationer då ingripande krävs kunna träda i arbete. Under beredskapstjänst är arbetstagaren skyldig att vara anträffbar på sådant sätt att han/hon kan nå den plats där arbete ska utföras inom av arbetsgivaren föreskriven tid

Ersättning/tim (inkl semesterlön)

Fr.om. 2018-01-01, 16 kr (dubbelt så mycket under bl.a helg)

Med jour avses arbetstagarens skyldighet att utöver fastställd ordinarie arbetstid stå till arbetsgivarens förfogande på arbetsstället för att vid behov utföra arbete

Ersättning/tim (inkl semesterlön) fr.om. 2018-01-01, 35.10 kr (dubbelt så mycket under bl.a helg)

KR Gbg 121022 mål 3779-12

- Eva söker utökning av assistansersättning med 8 tim/v pga sina arbetsuppgifter på arbetsplatsen – hantering av inkommande varor, inplockning av dessa varor, utdelning av varor, kopiering, frankering, posta brev, tömning av två diskmaskiner med in och-utplockning av disk, påfyllning och rengöring av kaffemaskin, ta ut kartonger till återvinning, ställa fram fika till kurser och utbildningar, kontrollera alla fönster innan hon går för dagen mm
- KR: ej andra personliga behov
- FKRS 2012:05, utfärdat 2012-11-30 → fortfarande ej andra personliga behov, men varför säga annat än att det behövs hjälp mellan preciserade hjälpbehov ? (jfr RÅ 2004 ref 31 betr. att säga för mycket)

KR Gbg 121026 mål 9028-11

- I samband med arbetet behöver Marina hjälp med i-och urlastning av rullstolen och hjälp med förflyttning in och ur bilen. Under arbetstid vid själva utförandet av arbetsuppgifterna behöver hon hjälp med handräckning, hämta pärmar, gå ärenden, hämta och hantera allehanda föremål på kontoret, hjälp i samband med toalettbesök och måltider mm.
- FR: anser ej att det framkommit att arbetet föranleder behov av PA i större utsträckning än vad som beviljats för bla förflyttningar, måltider och toalettbesök. KR: samma bedömning
- Men varför säga för mycket efter FKRS 2012:05 (121130) och nu punkt 3 i 9 a § LSS ?

Ur prop. 2017/18:78, s 10 (ej helt ordagrant)

- FKRS 2012:05 handlade om sådana aktiviteter som ofta innefattar viss tid mellan preciserade hjälpbehov, tex besök på bio, teater, konsert, sammanträden. Enligt FKRS 2012:05 kan ersättning ej regelmässigt beviljas för hela den tid en aktivitet pågår, om den enskilde ej har sådant behov av tillsyn under aktiviteten som ger rätt till assistansersättning i form av grundläggande eller andra personliga behov. Ersättning bör dock beviljas för hela aktiviteten utanför hemmet eller annan plats där den enskilde regelbundet vistas om det annars ej skulle vara möjligt för denne att utöva aktiviteten. FKRS 2012:05 utgår från LSS intentioner att enskilda med funktionsnedsättning ska kunna vara delaktiga i samhällslivet och ha möjlighet att leva som andra i motsvarande ålder. För att ersättning ska kunna beviljas även för viss tid under en aktivitet bör krävas att

Ur prop. 1992/93:159, s 64

- andra situationer där den enskilde behöver kvalificerad hjälp och som ingår i det dagliga livet, tex om personen behöver hjälp för att komma ut i samhället, för att studera, för att delta i daglig verksamhet eller för att få eller behålla ett arbete

Ur prop. 2017/18:78, s 14 (ej helt ordagrant)

- Vanligt att assistansberättigade personer vistas regelbundet på andra platser än i hemmet, tex på arbetsplatser och i utbildningslokaler. Bör undvikas att bestämmelsen skulle kunna förstås som en inskränkning av rätten till PA i samband med regelbundna aktiviteter i samhället, tex arbete, arbetsträning eller studier (jfr prop. 1992/93:159 s 64). Regeringen anser att bestämmelsen bör reglera rätten till PA utanför den enskildes hem
- Begreppet hem får i detta sammanhang anses innebära en plats där den enskilde regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. Frågan bör bedömas med ledning av 7 § 2 st folkbokföringslagen, dvs minst en gång/v eller i samma omfattning men med annan förläggning i tiden. En enskild kan således i vissa fall bedömas ha fler än ett hem, tex vid växelvis boende. **Det bör framhållas att en extensiv tolkning av begreppet**

Ang HFD 2017 ref 27

- Prop. 2017/18:78 s 15-16 (ej helt ordagrant)
- Det måste anses ligga i sakens natur att resan till och från en aktivitet utgör del av aktiviteten. En ordning där det är svårare att få PA för resan än för själva aktiviteten skulle motverka målet att assistansberättigade ska kunna leva som andra och vara delaktiga i samhället. Bestämmelsen reglerar PA ”i samband med en aktivitet”. Enligt regeringen är det väl förenligt med bestämmelsens lydelse att anse att resan utförs i samband med aktiviteten. **Det sagda innebär sammanfattningsvis att även tiden mellan preciserade hjälpbehov under en resa till och från en aktivitet bör berättiga till PA VAD INNEBÄR DETTA ?**

FR Jkpg 141127 mål 3478-14 (K R Jkpg 149-15)

- FK: Eftersom Transportstyrelsen har bedömt att Marita kan framföra ett fordon på ett trafiksäkert sätt utgår FK från att hon inte behöver ha en assistent med sig när hon kör. Alternativet vore att hennes körkort återkallades och att hon åkte färdtjänst i stället. Om något händer under bilresan får hon ringa någon

- Om kommunen beviljar PA bör stödet beviljas i sådan omfattning att den enskildes hela behov av personliga stödinsatser kan tillgodoses, även sådant stödbehov som sett för sig kanske inte skulle ge rätt till PA. Den personliga assistenten ökar då möjligheterna att samordna samhällets insatser för den svårt funktionshindrade (prop 1992/93:159 s 175)
- Punkt 2 i 9 a § LSS → om den enskilde inte kvalificerar sig för väntetid enligt punkt 1 och därför har trygghetslarm enligt SoL talar i vart fall jämförelsen med förarbetsuttalandet ovan att beredskap enligt punkt 2 bör få företräde framför trygghetslarm

Ur prop. 2017/18:78, s 21

- FK anser att promemorians skrivningar om ansökningssituationen ger intryck av att den försäkrade skulle kunna beviljas fler timmar med assistansersättning oavsett om det finns en sådan rätt eller inte vid tidpunkten för prövningen. FK framhåller att en försäkrad inte kan beviljas fler timmar om rätt till assistansersättning inte längre finns eller om det totala antalet beviljade assistanstimmar inte ska utökas vid tillämpning av gällande rätt vid tidpunkten för prövningen...
Regeringen kan i denna del endast konstatera att den reglering som nu föreslås avser omprövning. Någon ändring av FK:s prövningsram vid ansökningar följer inte av den föreslagna omprövningsregleringen
- *Hur ska kommunen tackla en sådan ansökan ?*

-
- Tack för visat intresse !